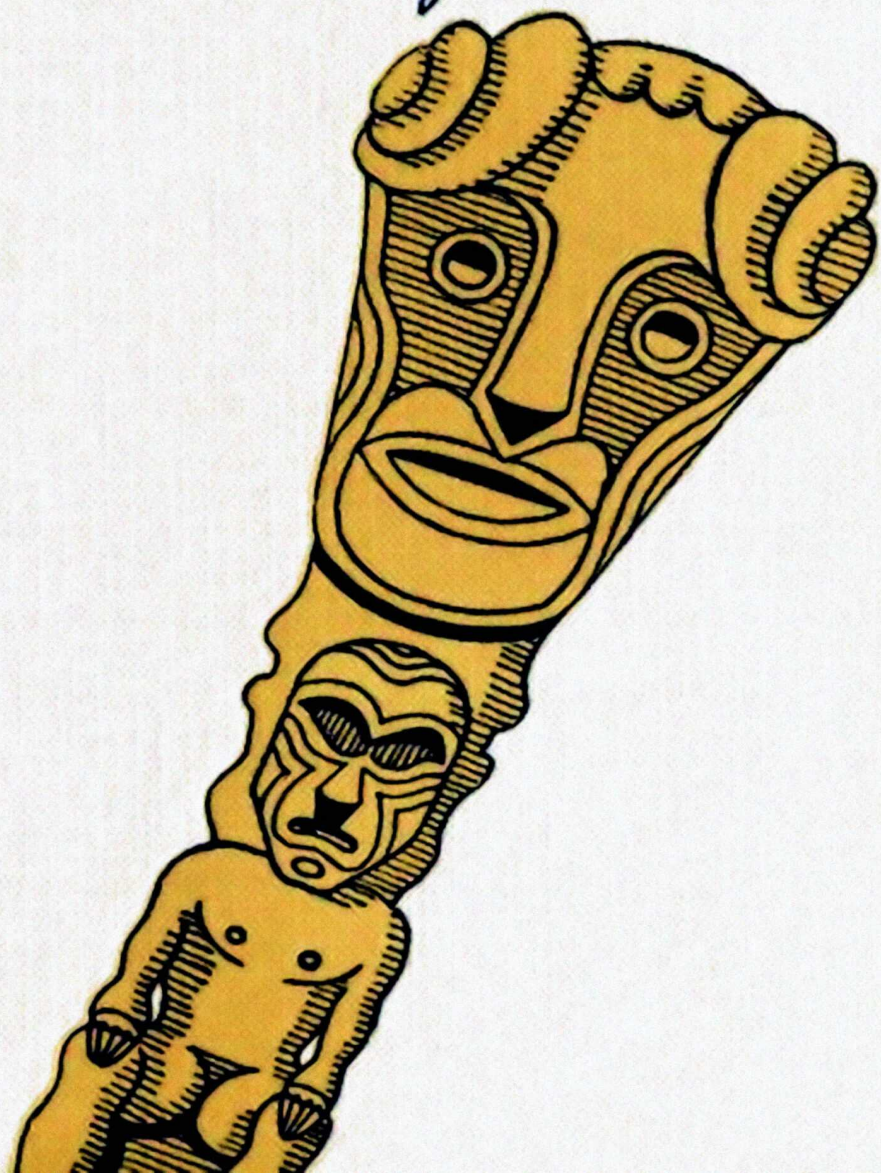

J. M. TROSKA

Peklo u ráji

J. M. Troska

Peklo v ráji

Copyright © 2014 J.M.Troska - heirs c/o DILIA, 2014

Cover design © OOA-S, o.s, 2014

ISBN 978-80-7486-078-2 (ePub)

ISBN 978-80-7486-079-9 (mobi)

ISBN 978-80-7486-080-5 (PDF)

OBSAH

1. Černý pasažér	5
2. Kapitánův rozsudek	15
3. Tornádo.....	26
4. Na prahu ráje	35
5. Podivný domov.....	44
6. Šťastné náhody	54
7. Konec velkého snu.....	64
8. Požár	74
9. Lovci.....	84
10. Stařec vypravuje	92
11. Krutá zkouška	94
12. Amalasantha	102
13. Zkouška odvahy.....	108
14. Návštěva u domorodců	118
15. Slavnost slunovratu.....	129
16. Boj o život	138
17. Vzduch ukazuje cestu	152
18. Ichthyopterus	157
19. Vladařovo tajemství.....	168
20. Konec naděje	176
21. Obklíčení	184
22. Vysvobození	194

1. ČERNÝ PASAŽÉR

V hamburském přístavu u mohutné kamenné hráze vyhrazené pro obchodní lodi plující do Austrálie kotvil veliký parník. Baňatý trup natřený dehtem, s řadou kulatých okének pod palubou, tři stožáry se svinutými plachtami a jediný komín, z něhož líně stoupal do vzduchu sloup černého dýmu, svědčily o tom, že je to nákladní loď. Cestovat na ní kolem světa by asi nebylo nic příjemného.

Na hrázi i na palubě bylo živo. Do skřípotu jeřábů, řinčení řetězů a dunivých nárazů nakládaných beden a sudů se mísilo volání lodníků a nakladačů a ostré, úsečné povely lodních důstojníků.

Stohy zboží z hráze pozvolna mizely, pohlcovány otvorem ve středu paluby. Konečně spustil jeřáb poslední velkou bednu hluboko do lodního trupu a ruch se utiřil.

Ale po chvíli propukl znovu, ohlášen krátkým hvizdem lodní sirény. Na hráz se hrnuli dva lidé, kteří supěli pod těžkými zavazadly. Jeden z nich, zavalitý muž, se liřil od ostatních cestujících, chudáků, zatížených kromě zavazadel starostmi o děti, křečovitě se držící otcova kabátu nebo matčiny sukně.

Tlust'och nesl jen malou příruční tašku, zato po jeho boku pod tíží kufru vrávoral asi šestnáctiletý chlapec.

Cestující pomalu vystupovali po schodech a můstku na palubu, kde zřízenci kontrolovali osobní průkazy a předem zakoupené lodní lístky. Konečně přišel na řadu tlustý muž. Sotva jej lodní kontrolor zahlédl, rozzářila se jeho přísná tvář vlídným úsměvem.

„Už se vracíte, pane Garrisone?“ zeptal se.

„Yes,“ přikývl. „Vyřídili jsme obchod a jsem rád, že mohu tak brzy zpátky. To víte, nechat dvě farmy v Austrálii dlouho bez dozoru není maličkost. Na předáky se nelze spolehnout. Mohl bych si sice dopřát plavbu na přepychové lodi, ale...“

„Proč byste to dělal?“ vpadl mu do řeči kontrolor. „Vždyť jste s námi už plul několikrát. Jste tu jako doma. Vaše kabina je volná.“

„All right! Jinak bych...“

„Prosím, jen račte,“ pobídl ho kontrolor, když slyšel brumlání ostatních, kteří museli čekat. „Průkazy!“ vyšťekl na chlapce za Garrisonem.

„Můj nosič,“ řekl přes rameno farmář.

„Promiňte,“ omluvil se kontrolor a chlapec se potácel se svým břemenem za farmářem.

Bylo vidět, že Garrison tu všechno dobře zná. S nosičem v patách kráčet na zád' paluby, kde stal úhledný domek s okny zastřenyými záclonkami. Jediná ‚přepychová‘ kabina na lodi. Garrison stiskl kliku. Dveře nepovolily. Ale už sem běžel steward a s úklonou podával Garrisonovi klíč.

Chlapec složil zavazadla do kouta kabiny. Byl tak vysílený, že se musel zachytit stěny, aby se udržel na nohou. Farmář pronesl jakási posměšná slova, kterým však chlapec nerozuměl.

Garrison mu hodil do napřážené dlaně drobnou minci, chlapec ji vsunul do kapsy, aniž se podíval na její hodnotu, a rychle vyšel z kabiny.

Pomalu se procházel mezi bednami a sudy a pobíhajícími lodníky. Teď se zastavil u otevřeného velikého otvoru, lemovaného nízkým zábradlím, a naklonil se přes ně. Železný žebřík padá právě pod jeho nohama kolmo dolů, do hloubky lodního trupu. Čtyřboký komín končí nade dnem, které je matně osvětleno žárovkou. Právě teď tu není nikdo. Lodníci jsou zaměstnání odpoutáváním lodi od železných sloupů na hrázi a vůbec přípravami k vyplutí. Teď zaječela siréna dvakrát. Zná ten signál, ví, že je to výzva, aby všichni, kdo se neúčastní plavby, opustili loď. Také z velitelského můstku sem není vidět přes komín a jeho přilehlé komory.

Rychle se rozhodl: přehoupl se přes zábradlí a spěšně sestupoval po žebříku dolů. Byl asi v polovině, když se nad ním obě křídla padacích dveří zavřela. Sestupoval dál. Světlo zespodu už se dotýkalo jeho bot, tu se zarazil a vystoupil o příčku výš, aby zůstal ve tmě, protože pod sebou slyšel hlasy.

„Tak zatím je to dobré,“ říkal jakýsi muž. „Je čas k večeři. Necháme toho a zítra ráno uklidíme ještě tenhle zbytek vlevo.“

„Máš pravdu, Karle, dost jsme se nadřeli,“ přitakal druhý.

Uslyšel vzdalující se těžké kroky, zabouchnutí dveří a zaskřípění klíče v zámku. Pak bylo ticho.

Teď už může dolů. Rychle sešplhal a seskočil na podlahu. Byl ve skladišti. Malá část ještě nebyla uklizená, ale větší už ano. Úzká mezera mezi navršenými bednami vedla přímo do čela skladiště, kde viděl ve světle žárovky železné dveře. Ale proč tu nechali rozsvíceno?

Asi zapomněli zhasnout. Vzpomenou-li si, vrátí se. Musí toho využít.

Rozhlížel se po vhodném místě, kde by se ukryl, lépe řečeno ubytoval, protože tahle místnost mu bude domovem na několik týdnů, snad i měsíců. Tahle halda vzadu není urovnána. Zítra ji přijdou upravit. Musí tedy do

přední části, víc ke dveřím A tady ty bedny tvoří skoro hladkou stěnu, vysokou přes pět metrů, a nahoře je úzký prostor; stěží se tam vtěsná. Kam tedy?

Z úvah ho vyrušily rázné kroky: někdo sem sestupuje po schodech. Strach mu dodal skoro nadlidskou sílu: jako kočka šplhal po bednách, vrátil prsty do škvír, nedbaje třísek, které se mu zadíraly pod kůži, a vyčnívající hřebíků, do krve drásajících ruce a trhajících šaty.

Sotva se vtěsnal do prostoru mezi stropem a bednami, otevřely se dveře.

„Vždyť jsem věděl, že zapomněl zhasnout!“ slyšel bručivý hlas, cvaknutí vypínače, prásknutí dveřmi a rachot závory.

Zůstal sám v úplné tmě.

Najednou se pod ním všechno zachvělo, mírně rozhoupalo a pak už se vše kolébalo v pravidelném rytmu.

Lod' vyplula.

Ležel dlouhou chvíli stísněný a tak napjatý, že se nemohl ani hnout. Takhle to dlouho nevydrží. Musí nalézt vhodnější místo. Ale až později, v noci, kdy si může být jistý, že sem nikdo nevkročí.

Asi za hodinu – možná dříve či později – bylo těžké tu měřit čas – zaračotila závora a vešel muž v poddůstojnickém stejnokroji, podle všeho skladník. Rozsvítil, prošel skladištěm, hučel cosi o šlendriánu nad neurovanou haldou, spokojeně zavrčel v přední části, zhasnul a zmizel za dveřmi.

Teď už to půjde. Chlapec sešplhal na podlahu a hmatá po bednách, šoural se k vypínači. V záři žárovky prohlížel svůj nový domov.

Skladiště bylo mnohem rozsáhlejší, než si myslel. Za haldami objevil sudy, většinou plné, železné barely, stoh plných pytlů – mouka, hrách, jakési sušené listí, tabák nebo čaj či co to bylo, těžko říci, když mohl používat jen hmat. Světlo sem dosahovalo jen matně. Otevřená bedna: konzervy. Výborně! Jednu si načne. Má hlad, od rána nejedl. A tady zase bedna s víkem, sice přikrytým a přibitým jedním hřebíkem, ale zaraženým jen napůl. Lehce odklopil víko. Sláva! Suchary! Tvrdé jako kost, ale má přece zdravé zuby.

Dále objevil několik velkých žoků, měkkých a kyprých. Naštěstí má s sebou kapesní nůž. Nařízal žok: bavlna k čištění strojů. Stoh byl asi dva metry vysoký a přes tři metry dlouhý. Na těch by se mu pěkně spalo! Jenže to nejde. Našli by ho. A pak, celá tahle část vypadá jako špižirna, z které se často bere. Ale co kdyby to tu trochu přerovnal, upravil? Například právě ty žoky. Dát je trochu dál od stěny, stačí půl metru. Kdo si toho všimne v

tomhle šeru? A na žoky nastlat několik těch prázdných pytlů z haldy. Krajiní žoky nechat těsně u stěny. Pak tam bude mít hnízdečko. Vchod shora. Nikdo ho tam nebude hledat. Čisticí bavlny se tak mnoho nepotřebuje.

Ano. Tak to udělá. Nemá ani jinou možnost.

Nebyla to lehká práce. Ale pud sebezáchovy dovede dělat divy.

Konečně byl hotov.

Zhasl žárovku, potmě vlezl do svého útulku a otevřel konzervu: guláš! To je pochoutka! Nasytil se, ale měl žízeň. Co dělat? Dnes už to vydrží. Je strašně utahaný. A zítra bude hledat vodu. Na tu úplně zapomněl.

Usínal a ani si neuvědomil, jak takové opomenutí může být osudné...

* * *

Kdo to byl? Proč se vloudil na loď, která plula až na druhý konec světa? Co ho přimělo, aby se dal zavřít do tmy hluboko pod ponorem a nepřemýšlel o nebezpečí, která ho mohou potkat? Kam mířil?

Jmenoval se Vilém Křemen.

Jeho otec byl celním úředníkem v Hamburku, kde se narodil. Hovořil jen německy, hamburským dialektem a poněkud se vyznal v angličtině. Oženil se s hamburskou Češkou, která – přestože její rodiče už dlouhá léta byli usazeni v Hamburku – se pořád cítila být Češkou. Otec nic nenamítal, když jeho žena učila synka českým slovům a písním.

Vilík chodil do německé školy. Bylo mu čtrnáct let, když mu zemřela matka. Tato první krutá rána osudu působila na chlapce tak, že ji málem nepřežil.

Od té doby bral otec Vilíka s sebou do celnice. Nějaký čas bude zaměstnán, ovšem bezplatně, aby získal praxi, a pak ho dá do celnické školy. Chlapec byl nadaný, vnímavý a měl o toto povolání, jak se otci zdálo, zájem.

V tom se však otec mýlil. Kdyby byl jen trochu vytušil svůj omyl, byl by synovi vybral jiné zaměstnání.

Synka totiž nezajímalo proclívání, nýbrž zboží, a to výhradně to, jež do celnice docházelo ze zámořských zemí, hlavně tropických, ať to byly plodiny nebo výrobky, sbírky živočichů, hmyzu, motýlů a brouků, divošských zbraní a výrobků, jejichž příjemci byli překupníci nebo muzea, bedny a klece s živými zvířaty a ptactvem, adresované na různé zvěřince a mnohé jiné věci.

Nelze říci, že by Vilíkův zájem byl probuzen teprve teď. Bylo to zhmotnění jeho dosavadních představ, ztělesnění fantazie, vyvolané četbou dobrodružných knížek, a celnice se pro ni stala velice úrodnou půdou.

Jednoho dne se otec poranil na ruce při vyclívání oštěpů a šípů, došlých z Konga. Nepatrné škrábnutí, jemuž nevěnoval pozornost. Ranka se ani nezanítla, ruka neotekla. Večer pocítil silnou únavu. Sotva dolehl, usnul. Ráno Vilík marně otce budil. Přivolaný lékař zjistil smrt a pitevní nález zněl: otrava neznámým jedem.

Po projednání pozůstalosti zbyl Vilíkovi zbytek otcova měsíčního platu. Na matčin podíl nemohl sáhnout, poněvadž byl uložen v bance, a také otcovy malé úspory byly pro něj nedostupné, neboť je spravoval poručník. Těch sto marek by mu stačilo snad na výlet do některé oblasti Německa, ale ne přes hranice. Ostatně stejně nemá pas a ani ho nemůže získat, protože je příliš mladý. Žádná ze zámořských lodí ho nevezme na palubu bez cestovních průkazů. Poručník, otcův přítel, přísný a rázný člověk, rozhodl, že Vilík půjde do učení, a dal mu k volbě řemesla lhůtu tří dnů.

Poručníková dobrá vůle na něj působila zcela opačně: za nic na světě se nevzdá úmyslu poznat svět!

A když to nejde jinak, uteče!

A tu ho napadlo: udělá, o čem už slyšel a četl. Vloudí se na loď a někde se ukryje, nejlépe ve skladišti. Tam bude mít dost jídla. Až loď někde zakotví, vyčihá si příležitost a nějak se už dostane na svobodu.

* * *

Vilík usnul hlubokým spánkem, který přivodila tělesná námaha, napjaté nervy, stejnoměrné chvění a kolébatý rytmus lodi, plující teď už z ústí řeky na moře. Ležel na měkkém žoku oblečený a obutý. Ačkoliv byl únor a venku mrzlo, netrpěl zimou, poněvadž dřevěnou stěnou sem vnikalo teplo ze sousední strojovny a také železná podlaha hřála, protože v této části tvořila zároveň strop kotelny.

Měl hrozný sen: Plíží se pralesem, jehož houští je stále neproniknutelnější. Není tu tma, jen jakési podivné zelené šero. Ze stromů visí liány tlusté jako ruka; některé ještě silnější. Najednou konec jedné liány ožil, zvedl se – a těsně před jeho obličejem se široce rozevřela tlama obrovského hada. Krajta tygrovitá, blesklo mu hlavou. Ale místo syčení slyší kvikot. Teď mu cosi leze přes nohy – šplhá se výš – kolem něho to kvičí, píská – a vtom – rezává bolest v masité části pod palcem ruky. Zděšeně vykřikl a procítl.

Příšerná vidina zmizela. Ale nezmizela bolest v dlani. Ohmatal bolestivé místo. Ano, něco ho kouslo. Bylo to sen, nebo skutečnost? Zaťal mu do ruky zuby opravdu jedovatý had? Vlasy se mu zježily a zalil ho mrazivý pot. Zase to pištění! A teď mu cosi přeběhlo přes nohy. Jeho ruka se vymrštila. Dlaň nahmátla cosi malého, srstnatého, co mu mrštně vyklouzlo z dosahu.

„Krysa!“ vydechl s pocitem odporu. „Jenom krysa,“ opakoval ulehčeně. Ale hned poté se vyděsil: „Lodní krysy!“

Vilík si vzpomněl na různé pověsti, které slýchal od lodníků o těchto krvelačných tvorech. Prudce vyskočil na nohy. Na tohle nevzpomněl.

Bývají jich prý v lodních skladištích celé roje. A jsou neslýchaně drzé. Co dělat, aby se před nimi uchránil? Nejlepší ochranou je samozřejmě světlo. Ale může rozsvítit? Co kdyby sem někdo vešel? A jak dlouho spal? Je už den, nebo ještě noc? Proč si aspoň nevzal s sebou hodinky po otci! Na ty také zapomněl.

Teď jasně slyší cupitání. Zní to, jako by se koulely broky, jak ostré krysí drápky narážejí na železnou podlahu. Zvuky se soustřeďují před žoky, za nimiž je schovaný. Krysy se shlukují k útoku. Musí rozsvítit, ať se stane cokoliv. Lépe se vydat lidem než jim.

Vyšvihl se na žoky. Zdálo se mu, že přes černou tmou vidí zelené tečky – světélkující oči, kmitající mu pod nohama.

Strnul. Těžké kroky duní po schodech. Někdo přichází. Seskočil zpátky a schoukl se v úkrytu.

Rachot závory, dveře se rozlétly a ve skladišti se rozsvítilo.

Byla to slabá žárovka, jeho pelíšek zůstal ve stínu, ale přece náhlý přechod z úplné tmy do světla způsobil, že musel přivřít oči.

„Podívejte se na tu havěť! Poručil jsem vám přece, abyste rozhodili otrávené zrní! Proč jste to neudělali?“ slyšel hněvivý hlas.

„Odpusťte, pane skladníku,“ odpovídal druhý pokorně, „nadřeli jsme se včera a – pytel jsme už spotřebovali, když jsme přistáli v Hamburku. Teď ani nevíme, kde je další zásoba.“

„Krásné! Čtrnáct dní jste tu nechali tu pakáž řádit! Bylo jich tu pár, teď jsou jich tu stovky. Výsledek vaší lenosti! Proč se nezeptáte? Tyhle tři pytle jsou plné. Otevřít a rozhodit! A nezavazovat – ať si pochutnají. Copak, člověče, nechápete, jaké škody můžou natropit? Vědět to kapitán, zavře vás sem na nějaký den a rok bude potom trvat, než se vám těch pět nebo deset kilo masa, které z vašeho líného těla ohlodají, zase vrátí. Karel už jde. Tak do práce, hoši! Pěkně to tu urovnejte,“ dodal skladník už smířlivě.

Jeho hlas se blížil a poslední slova zněla už před Vilíkovou ochrannou hradbou.

„Co je s těmi žoky?“

„Čisticí bavlna, pane skladníku.“

„To vím. Ale proč jsou tak daleko od stěny?“

„Asi se posunuly při vlnobítí v Helgolandu.“

„Zase něco! Hrom do vás! Nebyly zabezpečeny! Postavte před ně trámy a zašroubujte je do podlahy a stropu. Zrovna tak ty stohy beden. Dostat se do bouřky, bude všechno na hromadě. Divím se Vám. Jste oba u nás už několik let, a do všeho abych vás strkal,“ vrčel skladník už na odchodu.

Dělníci osaměli.

Chvilku se skladiště otrávalo pod nárazy překládaných a posunovaných těžkých kusů.

„Honzo,“ slyšel v nastalém tichu přitlumený hlas, „napijeme se, ne? Skladník sem teď nepřejde. Dělá ranní rozpočet s kapitánem. Je osm hodin. Do devíti máme klid. Co ty na to?“

„Hned po ránu máš žízeň? Nebude to z nás cítit?“

„Rozkoušeme na to hrstku anýzu. Naše zubní pasta voní zrovna tak.“

„No, tak to zas navrtej. Máš nebozízek?“

„To víš, že na takovou věc nezapomenu. I dřívko mám připravené na ucpání.“

Pak slyšel Vilík spokojené mlaskání.

„Teď ty!“ pobízěl Karlův hlas.

Vilík už déle nemohl vydržet. Musí se přece podívat, z kterého sudu pije. Vždyť má také žízeň.

Opatrně se vysoukal na kraj žokové hradby. Škvírou mezi žoky viděl lodníka se rty přisátými k okraji sudu. Polykal sliny a díval se, jak se oba střídají.

„Teď už dost!“ řekl rázně Hans a přitiskl palec na otvor.

Karel se sklonil, vtěsnil do otvoru dřívko a kladívkem ho zatloukl.

Dále Vilík pozoroval, jak si oba nabírají cosi z jednoho pytle a žvýkají. Jistě ten anýz.

Dělníci věděli, že navrchu v bedně je sušená uzzenina a že víko drží jediný hřebík. Nebylo to poprvé, co se Honzík po Karlových zádech dostal k dobrému soustu. Vytáhl kus, o který se rozdělili.

„Po tomhle pomůže kousek žvýkacího tabáku,“ poučoval Karel svého kamaráda, „a ochrání nás před skladníkovým zvědavým nosem, víš, že je nekuřák a tabák nemůže ani cítit.“

„A teď už dost!“ ozval se Hans rázně. „Musíme dělat, máme toho na dnešek moc.“

Pracovali až do poledne, kdy sem otevřenými dveřmi dolehl hlas lodního zvonu. Měli dokončené lešení, které zabezpečilo stohy beden v přední polovici. Odpoledne začnou rovnat vzadu. Tam byl také Vilíkův pelech. Neměl by se zatím skrýt jinde? Rád by, možná, že budou chtít žoky přirazit ke stěně, jak byly dříve. Ale kam? Neví o lepším místě. Ne! Zůstane tady. Jestli ho najdou, co se dá dělat. Ostatně, nejsou to zlí lidé, zdá se. Hlavu mu nesrazí.

Ale vylodí ho. Vysadí ho při nejbližší zastávce a odevzdají přístavní policii. Bude uvězněn, vyšetřován a postrkem poslán zpátky do Hamburku. Všichni, kdo ho znají, se mu budou vysmívat: Podívejte, už je tady z cesty kolem světa, kterou skončil v Brémách!

Vysoukal se na žoky. Dveře byly zavřené, ale žárovka svítila. Měl už zase hlad a trápila ho žízeň. Jen o několik kroků dál leží pytel s konzervami. A tamhle z toho sudu pili. Navrtali jej nebožičkem a díрку ucpali. Ale nemůže se odvážit. Mohl by sem někdo vpadnout a přistihnout ho – můj Bože, vždyť to je krádež! Je zloděj! Už včera ukradl konzervu! Kdo by ho potrestal? Kapitán. Ten je všemocným pánem na lodi. A pak ho odevzdají policii, která mu uloží také trest. Proč? Neví, ale – všechno se mu v hlavě plete.

Krasy! Tamhle vylézá jedna – tady tři – a teď celý hlouček. Chroupají rozhozené zrní. Jak jsou drzé! Ani světla se nebojí!

Copak to? Jaký to ta havěť provádí tanec? Skáčou, točí se dokolečka, běhají hned po zadních, hned zase po předních nohou, dělají krkolomné přemety a piští tak podivně, trhaně a zase táhle, jako by výskaly radostí a kvílely bolestí – teď se svíjejí, koušou své vlastní tělo, natahují se, napínají v hrozných křečích...

Kroky na schodech.

Vilík se rychle schoval do svého úkrytu.

„Vidíš je? Chachá! Nejméně třicet je už mrtvých! A tyhle dodělávají. Slyšíš ten pískot? Některé zalezly do koutů, ale to jim nepomůže. Panečku, strychnin je spolehlivý jed,“ pochvaloval si Karel.

„Co s nimi?“ hučel Hans.

„Musíme je vynést a hodit do moře.“

„Nechme je zatím tady. Odkopneme je semhle za sudy na hromadu. Přes noc jich bude víc. Pak to smeteme na lopaty a v koši vyneseme. Zítرا je času dost. Nebudeme si kazit chuť po obědě.“

Příští noc byla pro Vilíka hrozná. Ani oka nezamhouřil kvůli příšernému kvílení kryš zápasících se smrtí. Jeho nervy byly tak napjaté, že neměl ani hlad ani žízeň. A ani se nemohl odvážit mezi ty tvory, protože se bál, že ho kousnou a on zahyne stejnou smrtí, protože jed by se dostal do jeho krve – jak si myslel.

Konečně bylo ticho. V tu chvíli se mu zamotala hlava. Ani neví, jestli usnul nebo omdlel. Probudil ho výkřik:

„Tak ho zvedni!“ zazněl rozkaz tak blízko, že se mu hrůzou zastavil dech.

Koho zvednout? Jeho! Našli ho! Uviděli ho tu ležet. Slyší supění těsně u žokové hradby. Co si se zvolna tyčilo nad žoky – trám.

Zakousl se do rtů, aby zadržel úlevný výdech: stavějí trámovou ohradu, aby zabezpečili žoky.

Ale co když budou chtít žoky přirazit ke stěně? A udělají-li tak hustou mříž, že se jí neprotáhne? Zemře hladem, uzavřen v kleci jako divoké zvíře.

Trám stál kolmo a rány těžkého kladiva ho zarážely mezi podlahu a strop.

„Teď to přišroubujeme dole,“ slyšel Karlův hlas.

„A nahoře?“ poznával Honzíka.

„Samozřejmě až potom, ty chytráku!“

Ze svého pelechu dohlédl vleže na hořejší konec trámu. Je sice ve stínu, ale kdo tam bude pracovat, musí ho uvidět. Rychle přehodil přes sebe pytle, na nichž ležel, schoulil se pod nimi a třásl se úzkostí a horečkou.

„Vždyť jsem to povídal!“ slyšel nad sebou vítězný výkřik.

Vilík se kousl do rtů: už ho mají! Uviděli ho. Ale hned se uklidnil, když hlas pokračoval:

„Do té mezery ukládá strojník vyprázdněné žoky. Proto je posunul od stěny.“

Doba, než konečně práci skončili, se mu zdála být věčností!

„Tak jsme hotovi. Zavolej skladníka, ať se podívá a dá nám už pokoj. Nerad se tu dřú. Je to nádenická práce. Jsem raději na čistém vzduchu.“

„Já taky. Zvlášť teď, kdy už nejsme daleko od Španělska a venku je teplo.“

Vilík slyšel vzdalující se kroky. Pak bylo ticho.

Přijde skladník, aby přehlédl práci. Zase nejistota, strach a obavy. Nebude skladník trvat na svém rozkazu, aby žoky posunuli ke zdi?

Konečně kroky. Muka napětí, čím víc se blížily.

„Proč jste neposlechli?“

Mráz projel chlapcovým tělem.

„Strojník tam skládá prázdné pytle.“

„Nesmysl. Z téhle zásoby byl spotřebován jediný žok a ten leží ve stro-
jovně.“

„Je jich tam halda.“

„Hm, pak jsou to jiné. Vlezte tam a přineste je!“

Ta slova byla poslední, která Vilík vnímal. Nervy povolily a hoch ztra-
til vědomí. Proto neslyšel další skladníkův rozkaz:

„Počkejte, nechte toho! Ať tam jsou! Neztratí se. – Tak dobře, hoši,
všechno v pořádku.“

Železné dveře bouchly, závora zarachotila a skladiště se ocitlo v na-
prosté tmě.

2. KAPITÁNŮV ROZSUDEK

Ticho přivedlo Vilíka opět k vědomí. Jeho tělo se hlásilo o svá práva. A hlavně žaludek!

Ležel ve tmě, ale ta už ho nelekala. Kromě stejnoměrných zvuků, tlumeně sem doléhajících ze sousední strojovny a znějících jako výdechy spícího obra, tu bylo úplné ticho.

Krasy, jak se zdálo, byly vyhubeny; může se tedy bez nebezpečí odvážit ven, aby našel něco k jídlu a pití! Zvláště žízeň ho nesnesitelně trápila. V krku měl výheň, opuchlý jazyk ho škrábal v ústech jako struhadlo.

Posadil se a ztěžka vstal. Celé tělo ho bolelo. Snad po námaze se zavazdly, s nimiž se předevčírem trmácel. Ale proč ho tak divně tíží hlava? Jako by na ní měl olovenou helmu, která svírala spánky – bum – žžž – bum – žžž – bum – žžž...

Dýchá to za stěnou parní stroj? Ne, to buší cosi v jeho mozku. Začalo to teprve teď, když vstal. Strašná bolest; jako by ho do zátylku tloukl těžkým kovářským kladivem. A po každé ráně hukot v uších a rezavá bolest ve spáncích, při níž jako by oči vylézaly z důlků.

Závrať – nebo se to houpá loď?

Bože milosrdný, jen doušek vody!

S vypětím všech sil se vydrápal na žoky a upadl. Hlava, ve které vířil orkán a duněly a třaskaly rány, jaké slýchal v lodních docích při ztloukání ohromných nýtů, sklesla těžce na měkký povrch žoku.

Vzchop se! Je to všecko z hladu a žízně! Lehce už teď sestoupíš. Přidržíš se trámu. Několik kroků od tebe je sud, z něhož pili. Osvěžíš se. Vezmeš si zase konzervu, suchary nebo kousek té sušené uzeniny. Hlavu vzhůru! Nebuď takový slaboch! Jsi na cestě do ráje a víš, že tam vede cesta trním a hlozím.

Zasténal a zvedl hlavu, těžkou jako cent. Přesunul nohu, druhou, obě zalapaly v prázdnu, tělo se posunulo, upadl na podlahu. Chvilí stál a vrýval prsty do žoků. Rychlý, sípavý dech mu ovanul ruce, horký jako z výhně. Jazyk, suchý, drsný a ostrý jako pilník, přetřel rty. Zasykl bolestí.

Vodu! Jen svlažit ty bolestně zduřelé rty a hořící hrdlo. Ale musí mít světlo. Dostane se k vypínači? Musí! Poplází se – na nohou se v té tmě neudrží. Za světla už to půjde lépe.

Podánilo se mu to. Ale žárovka ho oslepila. Jako by mu do očí vrazil jehly. Pozvolna oči přivykly. Trochu se mu ulevilo. Přidržíte se beden, doplazil se k sudu.

Jak divně teď vidí – všechno je nějak pestře zbarvené, obrysy jsou sice jaksi rozplzlé, ale jakoby malované duhovými barvami.

Poklekl k sudu. Je to on? Je! Tady vidí na černém boku světlejší tečku. To je dřívko. Ale jak je dostane ven? Nožem. Jeho nůž má několik čepelí. Je tu i malá pilka a vývrtka. Tu nepotřebuje. Vývrtkou to nejde. Dírka je rovná a hluboká. Ale tady je bodec. Tím dřívko provrtá.

Jde to.

„Ach!“ vykřikl chraptivě, když ze sudu vyrazil tenoučký pramének.

Přisál rty a pil. Hltal, zavřel oči blahem. Necítil žádnou chuť. Všechno jedno, jen když to chladí, hasí žár v hrdle a tupí ježaté ostny na jazyku.

Musí si oddechnout. Křeč mu sevřela plíce. Přidržel prst na otvor. Rozprášený pramének mu stříkl do tváře a do očí. Jak to pálí! Nemůže otevřít oči.

Co je to, proboha? Co to pil? Nespletl si sud? Nenalokal se nějakého jedu nebo žíraviny? Ne, žíravina to není. Pálí to jen v očích. Kdyby se alespoň mohl rozhlédnout, je-li to ten pravý sud. Ale je. Vždyť byl navrtaný a ucpaný dřívkem. A jak je mu teď lehce, jako by se mu do žil vrátila síla.

Ale najednou měl pocit, že se pod ním rozevřela podlaha a on klesá nebo se vznáší.

* * *

Závora zarachotila, dveře se otevřely a na prahu stál skladník, provázený Karlem a Honzou.

„Kdo nechal rozsvíceno?“ zahřměl.

„Já ne,“ vyhrkli lodníci.

„Vida, ani jeden! To už přestává všechno! Ohlásím to kapitánovi! Dá vás na šest hodin do želez!“

„Pane skladníku, my jsme přece...“

„Mlčet! Nechci slyšet ani slovo! – A co to tu páchne? To je jako... Chlapi, vy jste tu pili!“

M... my? Jak? Kdy?“

„Jak? Kdy?“ posmíval se skladník jízlivě. „Naposledy včera večer a kdy předtím, to se přiznáte, až dostanete deset ran lanem. A jak, je lehké

uhádnout: navrtali jste sud, ale špatně jste ho ucpali. Teče! Vidíte tu stružku? Rychle, zachránit, co se snad ještě dá!“

Doběhli k sudu. Jako tři sloupy stáli nad nehybným tělem, ležícím v kałuži, která se v kolébatém rytmu lodi přelévala zleva napravo.

„Kdo je to?“ Nikdo z nich ho neznal. „Jak se sem dostal? Proč tu leží? Je mrtev, nebo...“

„Je živý,“ řekl Honzík, když se sklonil těsně nad obličej, obrácený ke stropu a zbrunátnělý. Z otevřených úst se rychle dral přerývaný, sípavý dech.

„Černý pasažér,“ hučel skladník. „Vloudil se sem. A pil rum, až se zpil do bezvědomí. Hnus! Takový mladý člověk – ještě chlapec – počkej, kluku, tohle si odpykáš!“

„Pane skladníku, myslím, že se mýlíte,“ osmělil se Karel.

„Já že se mýlím? Copak to nevidíte?“

„No, vidím. Leží tu v louži rumu. Navrtal sud, to je jasné, a pil! Ale ta tvář se mi nelíbí.“

Lodník položil dlaň na chlapcovo čelo.

„Presvědčte se!“ vybidl skladníka. „Ten kluk má pořádnou horečku. Je v bezvědomí.“

„Ho-reč-?“ slovo uvázlo skladníkovi na rtech. Jestli je to tak, musí to hned ohlásit lodnímu lékaři. Horečka znamená nemoc. Co jestli je to něco nakažlivého? Tyfus, nebo dokonce černé neštovice? Pak jsou všichni v nebezpečí. Lod' musí přistát v nejbližším přístavu a celá posádka i s cestujícími musí na dlouho do karantény, na pozorování pod přísný lékařský dozor. Několik týdnů budou odloučeni od světa, hůř než v kriminále. Tohle by jim scházelo! Aby do toho...

„Dojděte pro lékaře!“ nařídil Honzíkovi a ten hned odběhl. „Vy zůstanete tady! Sáhl jste na něj, a kdo ví, jestli jste se už nenakazil,“ vyjel na Karla.

„Já-á? Nakažený? Já – jak to – myslíte?“ zavyl Karel zděšeně.

„To se uvidí. Doktor vám to řekne. Třeba je to mor, člověče!“

Karlovi zacvakaly zuby. Mor!

„Ne-ne...“

„Ticho! Jděte dál ode mne!“ křičel skladník a ustoupil mezi bedny s revolverem v ruce. „Ani se nehňte! Jinak – uznejte,“ změnil tón, „nemohu vás pustit. Mohl byste rozšířit nákazu. Počkáte tu se mnou, až co řekne doktor.“

Skladník jednal správně. Vypuknutí nakažlivé nemoci na lodi bývá daleko osudnější než na souši. Může přivést celou loď do zkázy.

Konečně přišel lékař. Sklonil se nad bezvědomým, navlékl gumové rukavice a ohmatal tepnu.

„Vysoká horečka,“ řekl temně.

„Je také opilý?“ ptal se skladník.

„To není jisté. Pochybuji, že věděl, co pije. Pil, aby uhasil žízeň. Je tu už třetí den, poněvadž jsme dosud od Hamburku nikde nepřistáli. Ten doušek rumu ho nemohl přivést do takového stavu. Spíš to byl hlad a žízeň. Musíme ho dopravit do lodní nemocnice.“

„Kdo ho má...“

„Tihle dva,“ ukázal lékař na lodníky.

„Já – ani se ho nedotknu,“ ohradil se Honzík.

„Vždyť je to mor!“ jektal Karel.

„Kdo to řekl?“

„Pan skladník.“

„Nesmysl. Nikdo nemůže vědět, co z toho bude. To se ukáže. Ale mor to není. Už by byl mrtev. Snad tyfus nebo neštovice.“

„Pěkně děkuji,“ zahučelo to v podpalubí.

„Co dělat?“ pokrčil lékař rameny. A pojednou ostře: „Žádné zbytečné úvahy a průtahy! Vezměte ho hezky šetrně a běžte!“

Lékařova slova zapůsobila.

Po chvíli ležel Vilík na čisté posteli v útulném pokojíku. Cestou nikoho nepotkali a do té chvíle neměl ani kapitán tušení, co se stalo. Skladník mlčel. Bylo teď na lékaři, aby zařídil další.

Ani ostatní neřekli nikomu nic. Věděli, že by skončili v izolaci v nemocnici. Mlčel i lékař. Uvážil, že by nebylo moudré zbytečně vyvolat poplach, a také mu bylo chlapce líto.

Měl dostatečnou praxi a zkušenosti, aby podle tváře mohl poznat člověka. Zřídka se mýlil. Zvláště v tomto případě. Vždyť je to ještě skoro dítě! Co asi zažil? Určitě hodně strádání, ústrků a bídy. Asi utekl trýznitelům. Nebo policii? To ne! Tohle není zločinec. Milá, skoro dětská tvář – tělo vyzábělé – trpěl bídou. Jak může být starý? Patnáct, šestnáct let. Že by to byl dobrodruh, poblázněný knížkami? Už jich měl v práci několik, tělesně ztroskotaných a duševně vyléčených z touhy po dobrodružství.

Ubohý chlapec! Co ho čeká, až o něm uslyší kapitán? Kdo ví, jak to skončí.

Lékař zavolal svého sluhu a s jeho pomocí zabalil chlapce do prostěradla namočeného v ledové vodě. Zdálo se, že se nemocný probírá. V jeho dechu byl cítit alkohol. Lékař mu nalil do úst silný odvar černé kávy.

Horečka poklesla.

K večeru Vilík otevřel oči. Lhostejně bloudily kolem a lékař vystihl, že nevidí nic, ani jeho, skloněného nad ním.

„Jak je vám?“

Nemocný neodpovídal.

Lékař přinesl sklenici vody.

„Zvedněte ho!“ poručil sluhovi a přitiskl ji k Vilíkovým rtům. „Pijte!“

Chlapec hltavě vypil celý obsah sklenice.

„Máte hlad?“

Zase žádná odpověď. Vilíkova hlava klesla bezvládně na polštář. Okamžitě usnul.

„Bez horečky,“ řekl lékař spokojeně, když mu změřil teplotu.

„Nechte ho spát,“ přikázal sluhovi. „Ráno bude dobře, doufám. Bude to asi jen nervový otřes. Dostane se z toho. Je mladý.“

Avšak lékař se mýlil. Vilík se sice ráno probudil, snědl housku a vypil mléko, ale nejevila zájem o své okolí. Zdálo se, že vůbec nevnímá. Lékař doufal, že je to jen následek tělesného vysílení. Dva, možná i tři týdny bude trvat, než se chlapec úplně zotaví.

Jen když nehrozí nákaza.

Ale teď už nemůže mlčet. Musí všechno oznámit kapitánovi. Předpokládal, že než se chlapec uzdraví, hněv velitele lodi poněkud ochabne.

Kapitán zuřil. Záchvat vzteku si v první řadě vybil na lodním kontrolorovi, který si vzpomněl na svůj rozhovor s farmářem Garrisonem i na chlapce, od něhož žádal průkazy, ale pustil ho na loď, když farmář řekl, že je to jeho nosič. Určitě to byl on. Musí se to vyšetřit. Farmář ho jistě pozná, a je-li to on, bude za něho Garrison odpovídat i platit. Tady přestávají všechny ohledy.

Toto sdělení kapitána na chvíli uklidnilo. Garrison se plavil na jeho lodi už několikrát. Je to bohatý statkář, nebude mu záležet na nějaké tisícovce, co stojí cesta do Adelaide v Austrálii, kam farmář pluje. Tu za kluka zaplatí v nejnižší sazbě za nějaký koutek v mezipalubí. A kdyby se snad ošíval – pak s klukem zatočí. Zatím se nedá nic dělat, dokud je nemocen a v rukou lékaře. Ale jakmile ho lékař propustí...

Kapitánovo rozhodnutí vyzvěděl lékař od kontrolora. Největší část odpovědnosti byla uvalena na Garrisona, který zatím neměl o ničem tušení.

Kapitán čekal, až bude moci před něj ‚nosiče‘ postavit s otázkou: Znáte ho? A odpoví-li farmář kladně, všechno mu řekne a klidně pak přečte Garrisonovi příslušný paragraf o lodním řádu.

Lékař věděl, co chlapce čeká. Znal také Garrisonův charakter lépe než kapitán s celou posádkou. Neměl pochyby, jak to s chlapcem dopadne. Proto co nejdříve tajil, že se uzdravil. Znal už také celý jeho příběh. Lékař měl plán: nějakým způsobem dopomůže Vilíkovi k útěku v Alexandrii, kde loď měla mít první zastávku. Ale chlapec se na jeho návrh netvářil nijak radostně.

„Copak se ti to nelíbí? V Alexandrii se přihlásíš na konzulátě, kde ti vydají průvodní list k návratu. Dám ti peníze na cestu. Mysli trochu, chlapče! Měls na kahaníku. Už ti otrnulo? Na cestování máš času dost. Nepředstavuj si tropické kraje jako ráj. Hrozně by ses zklamal. Příroda je sice v horkém pásmu leckde krásná, ale život v ní je hrozný, plný útrap a nebezpečí. Jen lidé s železným zdravím odolávají nástrahám, s kterými se tam denně zápasí. Ty bys tam zahynul. A co tě čeká už tady na lodi, až tě budu muset vydat? A k tomu dojde nejdříve za čtrnáct dní; to se budeme blížit k Ceylonu, kde se zastavíme. Kapitán tě dá zbít lanem a pak tě vydá přístavní policii.

„Víš, co to znamená? Uvězní tě o hladu v podzemní kobce se sebranou zločinců nejhoršího druhu a hmyzem, proti jehož jedovatým kusadlům jsou evropské blechy, vši, švábi a rusi docela příjemní. Přežiješ-li to, dají tě konečně úřadům, pak konzulátu a nakonec tě pošlou do Hamburku jako obtížný, ale dobře hlídáný balík. V Hamburku pak zase do vězení – eh, darmo mluvit!“

Snad lékař přeháněl a schválně naháněl Vilíkovi strach, ale v podstatě říkal pravdu.

Chlapec ho poslouchal, avšak lékař viděl, že celá jeho přednáška bylo házení hrachu na stěnu. Je ten kluk hloupý, nebo...? Už chtěl vybuchnout, ale rozmyslil si to. Na takové mladé potřebšence se musí po dobrém. Po zlém se s nimi nic nesvede.

„Pozitíí přistaneme v Alexandrii. Do té doby se rozmyslíš. Ale upozorňuji tě: Budeš-li trvat na svém, udělám nad tebou kříž. Budu tě sice chránit až do Colomba na Ceylonu, ale pak tě dám kapitánovi, protože pak si už nezasloužíš, abych k tobě měl ohled. Tvrdohlavost nemohu podporovat,“ končil rázně.

* * *

Třetího dne se v dálce nad mořský obzor vynořily obrysy Alexandrie.

„No, jak ses rozhodl?“ uhodil lékař na Vilíka.

„Pane doktore, nezlobte se, jsem vám velmi vděčný, zachránil jste mi život, vím, že se o mě staráte, obětujete se, ale – já nemůžu zpátky. Ať se stane cokoliv, zůstanu tady. Poprosím kapitána, aby mi dal na lodi nějakou práci, abych ho odškodnil. Budu dělat všechno, co mi poručí. Ale nevrátím se. Chci poznat svět. Nebojím se toho pekla. Jsem sirotek. Komu na mně záleží?“

Lékař nebyl chvíli schopen slova. V jeho srdci se střídal hněv nad chlapeckou umíněností se soucitem nad jeho osudem. A konečně Vilíkova statečnost budila v lékaři úctu a uznání.

„Bůh ti dej štěstí,“ zahučel. V duchu se rozhodl, že udělá všechno pro to, aby kapitána obměkčil.

Loď se zásobila uhlím, vyměnila nějaké zboží a po dvoudenní zastávce zvedla kotvy.

V Rudém moři se lékař rozmyslel. Vydá kapitánovi chlapce dřív.

Přiměla ho k tomu výborná kapitánova nálada, kterou měl, když loď šťastně proklouzla při celních formalitách v Suez. Celní kontrola kvůli návalu u několika obchodních lodí vykonala prohlídku jen povrchně, přehlédla několik beden s fyzikálními a chemickými přístroji a kapitán tak ušetřil několik set liber. Samozřejmě, že se nikomu z posádky s tímto svým soukromým výdělkem nepochlubil. Ani lékař nic nevěděl a na rozdíl od ostatních nepřemýšlel o příčině kapitánovy skvělé nálady. Zajímalo ho jen to, že starý mořský vlk sršel vtipy a přestal vrčet.

Kromě toho lékař uvážil, že bude lépe, když se o chlapcově osudu rozhodne o čtrnáct dní dříve, než loď zakotví v Colombu, neboť nebylo vyloučeno, že kapitánův hněv do té doby vychladne. Byl na této lodi lékařem už několik let a věděl, že velitel je spíše vzteklý než zlý. Ostatně žil s ním v dobré shodě až na případy, kdy, jako na každé lodi, vládl velitel jako pravý despota.

Příležitost se naskytl, když druhého dne po vplutí do Rudého moře pozval velitel lékaře a lodní důstojníky do útulného zákoutí na zádi paluby. Pod plachtou, nepropouštějící paprsky tropického slunce, stála proutěná křesla kolem stolu a na něm ležela mísa s uzeninami a několika lahvemi vína.

„Copak to znamená?“ divil se mladý kormidelník.

Kapitán se vyčítavě díval z jednoho důstojníka na druhého, až najednou se první důstojník ťukl do čela, vstal, postavil se do pozoru... Ale vtom už

také lékaři blesklo hlavou, že v březnu vždycky bývá podobná přesnídávka, jenže tahle je slavnostnější – ovšem, neboť...

„Kapitáne, upřímně blahopřeji k tvým abrahámovinám!“ předešel kormidelníka.

„Děkuji ti, příteli, prvnímú, který si vzpomněl,“ stiskl velitel jeho ruku a o stupeň chladněji pak přijal blahopřání ostatních.

Jestliže dosud váhal, teď byl lékař rozhodnut.

Steward přinesl druhý koš s vínem a po dalším přípitku statnému padesátníkovi lékař pronesl:

„Také já ti dnes něco dám.“

„Copak?“

„Černého pasažéra.“

Kapitánovo husté obočí se stáhlo a na čele mu vyskočila kolmá vráska.

„Už je zdravý?“

„Ještě sice ne úplně, je zatím slabý, ale můžu ho propustit do domácího ošetřování.“

„Domácí ošetřování? Hahaha! Dobrý vtip, doktore,“ chechtal se velitel. A pojednou zvažněl. „Doktore, jsi ty ale chytrák! Přiznej se, že sis tuhle příležitost vyčíhal, abys působil na moje city. Je to tak, co?“

„Mýlíš se veliteli. Konám jen svou povinnost. Je to jen náhoda, že právě dneska...“

„No dobře. Pak má ale ten kluk z pekla štěstí, protože si opravdu nechci kazit náladu,“ vrčel pán lodi. „Ale to neznamená, že změním... přiveď ho! Ne, počkej. Uděláme to jinak. Stewarde!“

„Rozkaz kapitáne?“ přiskočil číšník.

„Dojděte pro Garrisona, že ho zvu na přesnídávku.“

„Nemám rád toho sedláka. Je to nafoukaný zbohatlík. Ale dobře platí. Uvidíme, jak se bude tvářit, až mu řeknu...“

„Už se valí,“ zmlkl.

„Copak oslavujete, pánové?“ zeptal se Garrison a blahosklonně podával všem ruku.

„Vzácný objev, pane Garrisone,“ mhouřil kapitán oči.

„Copak jste objevili?“

Kapitán přišlápl pod stolem lékařovu nohu a pokynul mu lulkou. Doktor porozuměl, že má chlapce přivést.

„Kde je ten objev?“ opakoval Garrison.

„Sedněte si!“ pokynul velitel. „Bude to tu za okamžik. Zatím si poslužte. Je to dobré víno.“

Garrison chvíli převaloval doušek na jazyku, pak polknul a klidně řekl:

„Z mých vinic je lepší.“

Společnost nad touto neomaleností strnula. Vybuchne kapitán? Nikdo na lodi by se neodvážil pohanět mu cokoliv, zvláště ne pohostinství. Nevybuhl. Naopak, zasmál se a řekl stejně klidně:

„Trochu trpké. Ale člověk si už musí v životě zvykat na všelijaké trpkosti, milý Garrisone, nemyslíte?“

„Nevím. Jsem proti nim obrněný.“

„Čím?“

„Svémi miliony.“

„Pak vám nebude zatěžko zaplatit několik liber.“

„Za co? Vždyť mám zapláceno.“

„Za svého nosiče.“

„Jakého nosiče?“

„Stojí za vámi.“

Garrison se ohlédl. Jako na přízrak hleděl na chlapce, který stál vedle lékaře a byl bledý rozčilením.

„Co – co je to? Jak se sem dostal? Co to má – znamenat?“ koktal.

„Znáte ho tedy?“

„Ovšem. Totiž – nesl mi sem zavazadlo. Dostal zapláceno. Co ještě chce?“

„On nic. Ale já.“

„Vy, kapitáne?“

„Podle všeobecného jízdního řádu nemá nikdo dovoleno vstoupit na loď, kromě přístavních zřízenců.“

„Kontrolor tomu chlapci dovolil...“

„Ano, na vaši odpovědnost, paragraf čtvrtý, odstavec A.“

„A co vlastně?“

„Dal jste si dopravit zavazadlo až do kabiny. Bylo vaší povinností vyprovodit nosiče zpátky a hlásit kontrolorovi jeho odchod. Neudělal jste to. Nestaral jste se o to a kluk se vloudil do skladiště. Byl nalezen teprve čtvrtého dne, vysílený a v bezvědomí. Víte, co by se bylo stalo, kdyby měl nějakou nakažlivou nemoc? Uvázli bychom všichni i s vámi na řadu týdnů v karanténě. Za všechno byste byl nesl odpovědnost. Milý pane Garrisone, možná, že by na to praskla jedna vaše farma. Máte štěstí. Takhle zaplatíte jen za jeho cestu do Colomba a zpět do Hamburku. V pořádku?“

„Ani penny! To by tak scházelo! Copak kradu?“

„To neříkám. Ale máte miliony, jak jste tvrdil. Tohle je pro vás jen maličká, možná trochu trpká pilulka, kterou spolknete lehčeji než ten doušek našeho vína.“

„Nic nebudu polykat! Pilulky ani víno!“

„Pak nezbyvá než podle paragrafu.“

„Nechte si své paragrafy!“ rozkřikl se farmář. „Trmácím se už několik let na té vaší mizerné skořápce jen proto, abych...“

„Ušetřil,“ vpadl posměšně kapitán.

„Aťsi! To je moje věc! Ale teď je to naposled! Kluku, já tě...“ rozružený Australan zvedl pěst. Kapitán ji zadržel.

„Garrison, mírněte se! Nemáte právo ho trestat. Sám jste to zavinil,“ hrčel teď jeho hlas, jako by se sypal štěrk. Takhle zněl, když byl velitel rozhněvaný. „Nechcete platit. Dobře. Ale zaplatíte pokutu. Dvě stě liber. Hned! A abyste se na téhle skořápce netrmácel, jste řekl, vysadím vás v Colombu, kde vám vrátím zbytek cestovného.“

Farmář zkontl. To by znamenalo citelnou škodu, ne o mnoho menší, než kdyby zaplatil, co kapitán žádal. Musel by dlouho čekat na lepší loď a cesta by ho stála nejméně pětkrát tolik. Zchladl také kapitán. Garrison se sice dotkl jeho důstojností, ale obchod je obchod. Proto v duchu uvítal farmářovu omluvu a spokojil se s librami, které muž položil na stůl.

Vilík nerozuměl ničemu, co si povídali, neboť neznal anglicky, pochopil však, že se asi mluví o něm.

„Co teď s tebou?“ třeskla kapitánova otázka jako výstřel. „Podle i paragrafu šestnáctého dostaneš deset ran lanem. To je jasné. Ale – hm – takové vyžle,“ drtil mezi zuby. „Co s tebou, darebáku? V Colombu tě dám policii. Ať si s tebou udělá, co chce. A co do té doby? Zavřít tě? Krmit zdarma příživníka? – Odkud jsi?“

„Z Hamburku.“

„Hmm, krajan,“ zamumlal kapitán mezi zuby tak tiše, že ho nikdo neslyšel.

A tu se ozval Vilík:

„Pane kapitáne, odpusťte mi! Chci dělat, co mi uložíte. Jen mě nechte na lodi. Chtěl jsem vidět svět. Vysad'te mě někam na pustý ostrov.“

„Chachachá,“ rozchechtal se velitel lodi. „Ten kluk je blázen! Potomek Robinsona! Jak si to představuješ? Myslíš, že si vezmu na odpovědnost, že jsem někam zašantročil budoucího vojáka? Chceš odpracovat svou cestu. Dobře. Budeš pracovat! Ale budeš taky navždy vyléčen z touhy po dobrodružství. Až si budeš moci zaplatit, jeď si třeba do Tramtárie nebo vyleť na

Měsíc. Teď procestuješ obě polokoule světa, ale uvidíš jen totéž, co v Hamburku: přístavy, kde zakotvíme. Vrátiš se s námi, až skončíme cestu. Stewarde, odvedete kluka do kotelny!“

„Děkuji, pane kapitáne,“ uklonil se Vilík a následoval číšníka.

„Nemáš zač,“ hučel kapitán a díval se za ním.

3. TORNÁDO

Vilík sestupoval za stewardem po příkrých schodech hluboko do podpalubí.

Konečně se zastavili před železným obdélníkovým poklopem, který vypadal jako příkrov hrobky. Steward se celou svou vahou opřel o páku a poklop se se skřípotem zvolna a těžce zvedl. Objevil se otvor, do něhož kolmo padal železný žebřík. Vilíka udeřila do tváře horká vlna a s ní zápach uhelného plynu, promísený s nakyslým pachem lidského potu, takže zatajil dech a mimoděk uskočil.

„Haló, Wildmare!“ zvolal steward.

„Co je?“ ozvalo se z hloubky.

„Kapitán vám posílá pomoc!“

„Sem s ní!“

„Sestup!“ Steward ukázal Vilíkovi žebřík.

Vilík nebyl ještě ani na dně, když za ním zapadl poklop. Konečně stál na podlaze.

Dvě či tři začouzené žárovky chabě plašily tmou.

Najednou jako by pohádková saň otevřela ohnivou tlamu. Rudý plápolavý proud osvětlil nahou, svalnatou postavu, která mocnými rozmachy veliké lopaty sytila hladový ohnivý netvorův jícen.

Sotva se tlama zavřela, rozevřela se vedle ní druhá a hltala stejně nenasytně obsah lopaty, házené druhým naháčem.

V plápolavé záři to byl obraz, při kterém blesklo Vilíkovi hlavou jediné možné přirovnání: peklo. Pekelné pece krmené d'ábly. Ti dva měli v sobě velmi málo lidského. Hubená, ale svalnatá těla se leskla jako politá naftou nebo řídkou smůlou.

„Uhni!“ ozval se za ním chraptivý výkřik.

Rychle se přitiskl ke stěně a kolem něho přešel na kolejnicích železný vozík, tlačенý polonahým mladíkem. Nedalo se poznat, je-li to běloch nebo černocho.

„Co tam děláš? Polez, ať tě vidím!“

Vilík přiběhl. Stál před mužem, po jehož začouzené tváři stékali stružky potu, splavující uhelný prach a tvořící na ramenou a zádech až k pasu mapu zarudlých potůčků. Od černého obličej se odráželo bílé oční bělmo a ze rtů svítily bílé zuby.

„Ty jsi ta pomoc? Tebe mi sem posílá kapitán? Ty nás vytrhneš!

Takový chroust. Co s tebou? Kam tě mám dát? Na lopatu a do pece. Ale to by bylo jako pilulka pro tenhle kotel!“ láleřil topič.

„Chci dělat všechno!“ vyrazil ze sebe Vilík.

„Hloupost! Že chceš, nestačí. Musíš to taky umět! Topil jsi už někdy? Leda kořata. Nebo mamince v kuchyni. S touhle lopatou nehneš. Koukej!“

Topič otevřel dvířka kotle. Žár dýchl na Vilíka tak prudce, že mimoděk uskočil. Muž vrazil lopatu do uhelného mouru, rozmáchl se a hodil. Náklad zmizel daleko ve výhni. Vilík žasl, jak každý rozmach pokrýval žhavou plochu stejnoměrně rozprášenou vrstvou, pod níž výheň temněla. Dvířka s třeskem zapadla a topič se vzpřímil.

„Viděls? To není jen přiložit lopatku jako do sporáku. Patnáct lopat najednou. První musí padnout až dozadu, šest metrů daleko, další postupně blíž a všechny musí být pěkně rozhozeny. K tomu je potřeba zkušenost a síla. Já jsem vrchní topič, mám topičskou zkoušku. Tohle je můj pomocník, práce mu už jde dobře, ale zkoušku ještě nesložil. To není jen tak. Já mám odpovědnost větší než kapitán. Kdyby se špatně naložilo, vycucá stroj z kotle páru a loď zůstane ležet jako leklá velryba, anebo vyskočí tahle ručička na tlakoměru na červenou čárku a bum – brrr! – letíme všichni nejdříve do nebe a pak na mořské dno. Myslíš, že krmit takový dvouplamenák je nějaká legrace?“

„Nemyslím, ale chci se to naučit.“

„Chceš se to naučit? Chlapečku, tady není škola. My tu potřebujeme sílky, a ne vyžlata. Počkej, ukážeš, jakou máš sílu. Naložíme do dvojky.“

„Tu máš lopatu. Házej!“

Vilík pevně sevřel násadu a vrazil lopatu do mouru.

„To je málo! Plnou musíš nabrat! Vidiš, nedovedeš ani to,“ vrčel topič a nabral sám. „A teď hoď!“

Vilík hodil vší silou, celým tělem, takže nebýt topiče, který ho včas strhl zpátky, byl by vletěl do pece i s lopatou. Zatím svůj první topičský pokus zaplatil jen ožehnutými vlasy a spáleninou na čele, kterým narazil na rozpálený okraj výhně.

„Aby do tebe, kluku – nestojíš za to leknutí,“ odplivl si topič.

„Vidíš, že to nejde. Pěkně ses zřídil! No, to se zahojí a vlasy narostou. Jsi ještě slabší, než jsem myslel,“ říkal už vlídněji. „Budeš tuhle s Frantíkem vozit mour. Zaučí tě. Pracujeme do půlnoci a pak budeme vystřídáni. Do zítřka dopoledne máš pak volno. Budeš i spát s námi ve společné kabině. Tak hajdy!“

Ani to nebyla práce pro Vilíka, ale nebyla tak těžká, aby ho vysilovala.

Franta byl o něco starší, svalnatý, dobromyslný cvalík. Skamarádili se ještě téhož dne a rozdělili se o práci, kterou dosud Frantík dělal sám. O půlnoci už by nikdo Vilíka nepoznal. Byl celý umouněný, ale koupel, mýdlo a kartáč před spaním mu vrátily podobu. Když se pak topičská parta sešla v kabině, divil se, jak pohlední lidé se vyklubali z černých pekelníků. Topič dával sice najevo svoje nadřazené postavení, ale nebyl to zlý člověk. Jeho pomocník byl nemluvný, uzavřený a poněkud plachý. Z jeho úst nikdy nevyšlo příkré slovo. Franta byl liška podšitá. Uměl se vlichotit ‚*panu vrchnímu*‘, jak oslovoval topiče Wildnera, a snad ještě víc stewardovi, který mu často podstrčil sousto z důstojnické kuchyně, o něž se Franta vždy kamarádsky rozdělil s Vilíkem. Byl sirotek jako on a pocházel z Mnichova.

Vilík si brzy zvykl na nové prostředí a byl spokojen.

Vydatně jedl a jeho tělo sílilo.

Kabina byla sice těsně nad ponorem, ale když moře nebylo příliš rozvláčené, mohl se z okna dívat na nekonečný noční obzor, jednotvárný pro oči prakticky založeného člověka, ale poutavý pro chlapcovu vnímavou duši. Zvláště v noci. Často, když všichni v kabině spali, přikradl se Vilík k oknu, přilákán úchvatným světélkováním moře, jehož mihotající se hladina kreslila na stropě a na stěnách kabiny tajemné, strašidelné obrazce. Často vídal hejna létajících ryb, jak se vznesla nad hladinu a zanechávala za sebou duhově zářící déšť, jako by démanty přšely.

Kapitánova hrozba, že z tropických krás nic neuvidí, se přece jen tak docela nesplnila.

Avšak Vilík pocítil tíhu stresu, když loď přistála v Colombu. Blížila se k Ceylonu k večeru, kdy měl službu a nemohl tedy pozorovat panorama ostrova, vynořující se nad hladinu a blížící se ve své tropické kráse. Teprve když zakotvili, skončila služba v kotelně. A tu z okna kabiny viděl jen kousek přístavní hráze, osvětlené domy a paláce na nábřeží, čilý pouliční ruch, vpravo i vlevo lesy lodních stožárů. Všechno se navlas podobalo Hamburku.

Jen ve dne se obraz měnil. Palmové stromořadí na nábřeží, orientální kroje domorodců, tropické oděvy a přilby policie a Evropanů, malebné stejnokroje vojska, bárky a lodičky s hnědými těly domorodců ukazovaly, že je v jiném světě. Celé hodiny prostál u okna sám, neboť všem bylo dovoleno prohlédnout si město, jen jemu ne. Teď teprve pocítil, že je trestán a vězněn.

A snad právě to ho přimělo k rozhodnutí, že uteče. Ale ne tady. To ještě není to pravé. Chce do pustiny, kde – bude-li mít štěstí, nebudou žádní lidé.

Kapitán mu posměšně předhodil Robinsona. Ano, chce prožít podobné dobrodružství jako Robinson Crusoe. Když mohl Robinson, proč by nemohl také on...?

Po třech dnech loď zase vyplula.

* * *

„Budeš muset pracovat za dva,“ řekl Wildner, když nastoupili službu v kotelně.

„Proč?“ zeptal se Vilík stíněně, neboť tušil odpověď.

„Franta utekl. Zmizel někde v Colombu. No, snad se nedáš do breku? Když zastal tu práci dřív Franta sám, dokážeš to taky,“ chápal topič mylně Vilíkův smutek.

Chlapec dlouho postrádal kamaráda, ale konečně si zvykl,

Oba topiči už znali Vilíkův osud. Věděli, že nedostává mzdu, a věděli také proč. Chlapce dojalo, když mu oba ze své mzdy, která odpovídala jejich těžké práci, dávali pravidelně částku, kterou si ukládal. Kdo ví, nebude-li přece někdy potřebovat peníze, které, bohužel, vládnou světem.

* * *

Stejně jako v Colombu to vypadalo v australském přístavu Adlaide, kde loď zakotvila po více než měsíční plavbě, a nic se nedělo v Melbourne ani v Sydney.

Vilíkovi nebylo dopřáno, aby vstoupil na půdu tohoto podivuhodného světadílu. Kdysi se učil, že tam žijí savci, kteří snášejí vejce jako ptáci, a jiná podivná zvířata, podobná pravěkým ještěřům a obludám.

Z celé té ohromné země, jejíž značná střední a severní část není dosud prozkoumána, viděl z okénka svého vězení zase jen to, co mu připomínalo Hamburk. Stejně přístavy, stejná nábřeží s evropskými domy a paláci a stejným ruchem.

Má se pokusit o útěk tady? Těžko by se mu podařil. Ve dne by to bylo zhola nemožné a v noci také, dokonce snad ještě nemožnější. Viděl, jak je hráz hustě obsazena přístavní stráží. Kromě toho je nebezpečné spustit se do vody. Je tu hodně žraloků, kteří drze rejdí kolem zakotvených lodí a